AĞRI ZİYARETGÂHLARI

TÜRBELER-MAKAMLAR-ZİYARET YERLERİ

TAYLAN KÖKEN

AĞRI ZİYARETGÂHLARI

Türk Halk Kültürünün önemli uygulamalarından birisi de "Atalar Kültü"ne bağlı olarak ziyaretgâhların dolaşılmasıdır. Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan "Yatır"lar ziyaret edilir, saygı gösterilir ve değişik dilekler için medet umulur. "Yatır, Türbe ve Ziyaret"lerde medfun bulunan evliya kişiye olan bağlılık, Türklerin İslâmiyet öncesi inanç sisteminin, İslâm'a geçişten sonra Veli kişiliğinde devam etmesidir.

Ağrı Halk Kültüründe Türkiye ve yakın ülkelerde görülebilen birçok uygulamaların benzerleri görülmektedir. Türkler Ağrı'nın ele geçirilmesinden sonra, eski inanç sistemlerinin getirmiş olduğu kültürel birikimlerini, yörenin kültürel yapısı ile birleştirerek zenginleştirmiş ve günümüze kadar korumayı başarmışlardır. Bu inanç merkezleri atalarımızdan gelen günümüze kadar varlığını sürdüren ve geçmişimiz ile bağlantı kurabileceğimiz uygulamalar olarak görülmelidir. Unutmamalıyız ki; Türkler Anadolu'ya, Rumeli'ye yayılırken Orta Asya'dan getirmiş olduğu kültürlerini ele geçirmiş olduğu toprakların kültürleriyle harmanlayarak özgün başka bir kültür oluşturmuştur.

Anadolu topraklarında tarih boyunca farklı dinler ve kültürler İslâm öncesinde yaygınlaşmış, inanç ve uygulamalar günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Anadolu'da ve konumuz olan Ağrı ve çevresinde İslâmiyet'e dayalı gibi görülen inançlar, uygulamaların birçoğu İslâmiyet kökenlerine sahip olmayıp, eski inançların, kültürlerin halk tarafından uygulanmaya devam edilmesi, inanılması ve uygulamaların değişik pratiklerle sürdürülmesidir.

Ayrıca Ağrı özelinde burada bulunan İslam büyüklerinin özellikle Seyyit olması bu kişilere olan saygı, sevgi ve bağlılığın yüksek olmasının sebebidir. Halkın bu kişilere olan bağlılıkları hem yaşarken, hem de ölümünden sonra da türbe ziyaretleriyle devam etmektedir. Bu kişiler özellikle Şeyh, Şıh ve Seyyit olarak anılmakta ve sözlerinden çıkılmamaktadır. Hemen hemen benzer menkıbeler, benzer hikayeler bu velilerin tamamı için anlatılmaktadır.

Kültür, Halk Kültürü tarihsel süreçlerde değişime uğramaktadır. Anadolu topraklarında birçok değişik uygulama örneğini gördüğümüz "Ölü Kültü" yerel uygulamalarıyla farklılıklar göstermesine rağmen, temel olarak aynıdır. İnsanlarımız, geçmişle gelecek arasındaki köprüyü bu toprakları yurt yapan, seçkin kişilere göstermiş olduğu hürmetle, sevgiyle ve bağlılıkla sonsuza kadar yaşatmak istemektedir. Kimi türbe, kimi makam olan bu alanlar yalnızca ziyaret edilen kutsal mekânlar değildir. Bu alanlar kültürümüzün, efsanelerimizin ve menkıbelerimizin süslediği dini ve kültürel mirasımızdır.

İlk insandan bu yana ölüm ve ölüm sonrası uygulamalar yapılmıştır. Ölümden sonra yaşam düşüncesi, inanç sistemleri üzerinde etkili olmuştur. Ata öldükten sonra ruhu üstün güçlerle donanır ve geride bıraktığı kişilere yardım etmeye devam eder. Bu yüzden ataların eşyaları, yaşadığı yerler ve mezarları kutsal kabul edilir, ruhuna adak adanır. İslâmiyetin kabulünden sonra, Atalar Kültü değişime uğramış ve Veli kişi Müslümanlığın öncü kişisi olmuştur. Veli kişi artık halkın sosyal, dini ve ahlaki değerlerinin temsilcisidir.

Ağrı il sınırları içinde kalan evliyaların listesine ve tanıtımına geçmeden önce Ağrı ili evliyalarıyla ilgili fazla kaynağın olmadığını belirtmeliyiz. Ağrı Evliyaları ile ilgili iki temel kitabımızı ve yazarlarına teşekkür ederim. Nihat Aytürk ve Bayram Altan'ın Türkiye'de Dini Ziyaret Yerleri ve Türkiye Gazetesi'nin Evliyalar Ansiklopedisi yazarlarına saygılarımla.
Ağrı Ziyeratgâhları'nda iki makaleden yararlandığım Sayın Yakup Karataş ve Yusuf Çetin'e teşekkür ederim.
Hemen hemen tüm bilgileri internet sitelerinden elde ettiğimi söylemeliyim. Bu internet adreslerini Kaynakça bölümünde ayrıca belirttim. Resimlerinden ve vermiş olduğu bilgilerden faydalandığımız tüm kişi ve kurumlara teşekkür ederim.

Taylan Köken -2013 www.sosyodenemeler.blogspot.com

MERKEZ İLÇESİ TÜRBELERİ:

1-) Dede Maksut Türbesi / AĞRI –Merkez –Dedemaksut Köyü

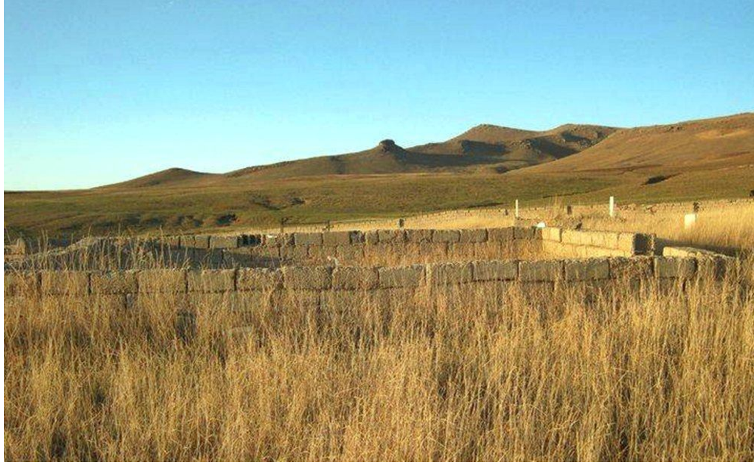
Ağrı İli Merkez İlçesi Dedemaksut Köyünde türbesi vardır.

Evliya veli tiplerinden olan Dede Maksut köye ismini vermiştir. Çevre köylerden gelen ziyaretçiler bulunmaktadır. Dede Maksut'un kim olduğu konusunda herhangi bir bilgi yoktur.

Türbe köyün girişinde ağaçların arasında mimari özelliği olmayan bir türbedir. Türbe çevresi bir piknik yeri gibi kullanılmaktadır.

Dedemaksut Köyünün manevi lideri olan Dede Maksut değişik dilekler için ziyaret edilmekte, Yasin okunmakta ve kurban adağında bulunulmaktadır. Türbe duvarına değişik dilekler için, yazılar yazılmakta, resimler çizilmektedir.

2-) Eyüp Paşa Türbesi / AĞRI –Merkez –Yukarı Küpkıran Köyü

Eyüp Paşa Türbesi

Ağrı İli Merkez İlçesi Yukarı Küpkıran Köyünde türbesi vardır.

Eyüp Paşa Osmanlı-Rus Savaşında mensup olduğu Zilan Aşiretini Rusya'dan alıp Osmanlı hizmetine bağlayan kişidir. 1843 doğumlu olan Eyüp Paşa 1923 yılında vefat etmiştir. Osmanlı İmparatorluğuna tabi olunca aşiretiyle birlikte hem Ruslara, hem de Ermenilere karşı mücadelede canla başla hizmet etmişlerdir. Osmanlı politikası gereği Eyüp Paşa'ya ve çevresine askeri görev verilmiştir.

Türbenin üzeri açıktır.

Ziyaret değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

3-) Uzun Veli Türbesi / AĞRI –Merkez –Uzunveli Köyü

Uzun Veli Kabristanlığı

Ağrı İli Merkez İlçesi Uzunveli Köyünde türbesi vardır.

Yerel evliya veli tiplerinden olan Uzun Veli köye ismini vermiştir. Uzun Veli'nin kim olduğu konusunda herhangi bir bilgi yoktur.

Türbe tarihi mezarlığın içindedir. Türbenin durumu hakkında herhangi bir bilgimiz yoktur.

Uzun Veli değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

4-) Ziyaret Köyü Ziyareti / AĞRI –Merkez –Ziyaret Köyü

Ziyaret Köyü Türbesi

Ağrı İli Merkez İlçesi Ziyaret Köyünde türbesi vardır.

Yerel evliya veli tiplerinden olan Ziyaret köye ismini vermiştir. Ziyarette yatan medfunun kim olduğu konusunda herhangi bir bilgi yoktur.

Türbe kare planlıdır. Üzerinde bir alem bulunmaktadır. Ziyaret değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

DOĞUBAYAZIT İLÇESİ TÜRBELERİ:

5-) Abdürrahim Arvasi Türbesi / AĞRI –Doğubayazıt –Ahmed Hâni Kabristanlığı

Abdürrahim Arvasi Türbesi

Ağrı İli Doğubayazıt İlçesinde bulunan Ahmed Hâni kabristanlığında türbesi vardır.

Seyyid Abdullah Arvasi’nin oğludur. Osmanlı Döneminde Anadolu’da yetişen velilerdendir. Hz. Hüseyin’in soyundandır. Doğumu tarihi bilinmiyor. Ölümü 1786 yılındadır. Babasının Arvas Köyündeki (Van-Doğanyayla) medresede eğitim gördü. Akli ve nakli ilimlerde önemli bir âlim olmuştur.

Türbenin üzeri açıktır. Özensiz bir türbedir.

Değişik dilekler ve istekler ziyaret edilen türbe özellikle sırt ağrıları için ziyaret edilmektedir. Sırt ağrılarında şikayet edenler türbeye gelip sırtlarını mezar taşına sürterek şifa bulmaktadır.

Arvasi bir sohbet meclisinde Mevlana’nın Mesnevi’sinden beyitler okumaktadır. Sohbette bulunan ve İran’dan gelen mollalar Mesnevi’yi küçüksemek için bildikleri halde Arvasi’ye sorarlar: “Ne okuyorsun?” diye. Arvasi “Mesnevi okuyorum” der. Bunun üzerine mollalar “Meşnevi okumaya değmez” derler. Bunun üzerine sinirlenen Arvasi Mesnevi’den rastgele bir bölüm açar ve “oku” der mollaya. İranlı molla şu beyti okur:

Mesnevi ra meşnevi mehan / Ey sek-i gürgin bed kerdei

Bu beytin anlamı şöyledir: Mesneviyi meşnevi okuma, ey uyuz köpek kötü bir iş yaptın…

Mollalar utanmışlardır. Arvasi’nin kerametine inanmışlardır. Sonra defalarca okumalarına rağmen Mesnevi’de böyle bir beyite rast gelmemişlerdir.

6-) Ahmed-i Hani Türbesi / AĞRI –Doğubayazıt –Ahmed Hâni Kabristanlığı

Ahmed-i Hani Cami ve Türbesi

Ağrı İli Doğubayazıt İlçesinde İshakpaşa Sarayının üst kısmında bulunan kendi adındaki mezarlıkta türbesi vardır.

Hani Baba ve **Molla Ahmed** olarak da anılan Ahmed-i Hani 1651 yılında Hakkari'nin Han Köyünde doğmuş olduğundan veya Hani aşiretinden olduğundan dolayı Hani lakabıyla anılmıştır. Babasının adı İlyas'tır. 14 yaşında yazarlığa başlamış ve sevilen sayılan bir âlim olmuştur. Bağdat, Musul'dan sonra Doğubayazıt'a gelip buradaki medresede müderrislik ve İshakpaşa Sarayında kâtiplik yapmıştır. Eserlerini Kürtçe yazmıştır. En meşhur eseri Mem ü Zin'dir. Memozin; Emir Zeynettin'in güzel kızları Zin ve Sti'nin, Mem ve Tajdin'e olan aşklarının anlatıldığı şiir şeklinde yazılmış destandır. 1707 yılında vefat etmiştir.

Diğer eserleri: Akâid-i Molla Ahmed, Siheben, Şekarat-ı Mevt ve Mevlüt'tür.

Türbe İshakpaşa Sarayının arkasında, camiye bitişiktir. Cami ve türbe yöresel kesme taşlardan inşa edilmiştir.

Değişik dilekler ve istekler için yoğun olarak ziyaret edilmektedir.

Ahmed-i Hani görüştüğü kişilerle konuşmadan önce içinden geçenleri bilirmiş.

Hani Baba öleceği zaman, hocası Rüstem'e "Ölünce beni yıkayıp, bırakın" der. Ölünce Hani yıkanır ve cesedi camide bırakılır. Ertesi sabah geldiklerinde cesedin mezara defnedildiği görülür.

Başka bir rivayete göre Hani Baba "Bir gün, caminin kıble duvarında çatlak görürseniz şehri terk edin" der. Bir süre sonra dediği yerde çatlak oluşur ve 6 ay sonra da Ruslar şehri istila eder.

7-) Halife Yusuf Türbesi / AĞRI –Doğubayazıt –Seslitaş Köyü

Halife Yusuf Türbesi

Ağrı İli Doğubayazıt İlçesi Seslitaş Köyü'nde türbesi vardır. Türbe köye 1km kala yol kenarındadır.

Seslitaş Köyü'nün manevi lideridir. Dini konularda âlim, filozof bir kişi olarak tanınmaktadır. Üçmurat Köyünde doğduğu söylenmektedir.

Türbe kümbettir. Yöresel kesme taştan imal edilmiştir.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

8-) İbrahim Arvasi Türbesi / AĞRI –Doğubayazıt –Yukarı Doğubayazıt

İbrahim Arvasi Türbesi

Ağrı İli Doğubayazıt İlçesinde Yukarı Doğubayazıt'ta türbesi vardır.

Arvasi ailesinin varislerinden olan İbrahim Arvasi, **Seyyid Fehim-i Arvasi**'nin anne tarafından dedesidir. Veli ve âlim bir zattır. Diplomatlık da yapmıştır. Osmanlı'nın son dönemlerinde Osmanlı-İran arasında görüşmelerde ülkemizi hakkıyla temsil etmiştir. 1832 yılında Doğubayazıt'ta vefat etmiştir.

Türbenin üzeri açıktır. Basit bir türbedir.

Değişik dilekler ve istekler için ziyaret edilmektedir.

9-) Mehmed Emin Efendi Türbesi / AĞRI –Doğubayazıt –Yukarı Doğubayazıt

Mehmet Emin Efendi Türbesi

Ağrı İli Doğubayazıt İlçesinde Yukarı Doğubayazıt'ta aile kabristanlığında türbesi vardır.

Doğu Anadolu'nun meşhur evliya kişilerindendir. Babası **Seyyid Abdülaziz**'dir. 1854 yılında Yukarı Doğubayazıt'ta doğdu, 1914 yılında aynı yerde vefat etti. Zamanının büyük kısmını evinde geçirirmiş. Niye çıkmadığını soranlara "Herkes patates soğandan bahsediyor. Allah-u Teâlâ'dan bahseden yok" dermiş. **Seyyid Abdülhakim** Doğubayazıt'a her geldiğinde kendisini ziyaret edermiş. Kitapları, malları ve hayvanları Rus işgali sırasında Ermeniler tarafından talan edilmiştir.

Türbenin üzeri açıktır. Basit ve özensiz bir türbedir. Türbede devşirme malzemeler bulunmaktadır.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

Geceleri parmakları arasından sızan ışıkla kitaplarını okurmuş. Hiç uyumazmış.

10-) Seyyid Abdülaziz Türbesi / AĞRI –Doğubayazıt –Yukarı Doğubayazıt

Seyyid Abdülaziz Türbesi

Ağrı İli Doğubayazıt İlçesinde Yukarı Doğubayazıt'ta aile kabristanlığında türbesi vardır.

Doğu Anadolu'nun meşhur evliyalarındadır. 1880 yılında vefat etmiştir. Babası Seyyid İbrahim, dedesi Seyyid Abdurrahim'dir. Bu zatların tamamı Arvas medresesinde eğitim almış ve Seyyid olarak anılmışlardır. Hayvanlara hürmet ederdi. Hatta yabani hayvanlar bile belli günlerde beslenmek için kapısına gelirdi. Beş oğlu ve bir kızı olmuştur.

Türbenin üzeri açıktır. Basit, kesme taştan yapılmış bir türbedir.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

Beslediği hamile bir inek aç kalır ve komşusunun biriktirdiği otları yemeğe başlar. Durumu gören komşu ineği alıp Seyyid Abdüzlaziz'in kapısına dayanır ve "niye hayvanınızı beslemiyorsunuz" diye hesap sorar. Gürültüyü duyan Seyyid dışarı çıkar ve olayı dinler. Döner ve ineğe sorar: "Bu söylenenler doğru mu?" diye. İnek dile gelir "Evet çobanlar bana yem vermiyorlar. Biliyorsunuz yüklüyüm, mecbur kaldım." der. Seyyid çoban ve hizmetçilere şöyle bir bakıp içeri girer. Bu kerameti gören komşu yaptığına pişman olur, özür dileyerek oradan ayrılır.

ELEŞKİRT İLÇESİ TÜRBELERİ:

11-) Şeyh Abri Türbesi / AĞRI –Eleşkirt–Oklavalı Köyü

Ağrı İli Eleşkirt İlçesi Oklavalı Köyü'nde türbesi vardır.

Şeyh Abri'nin tam adı **Es-Seyyid Eş-Şeyh İbrahim** olup, Muş ilinin Bulanık ilçesi Abri (Esenlik) köyünde bulunan Abri Ocağına mensuptur. Seyyidtir. Nakşibendidir. Babası **Es-Seyyid Eş-Şeyh Tahir el Abri**'dir. Kendisi Norşinli **Şeyh Muhammed Diayüddin** Hazretlerinin halifesidir.
Şeyh Abri Oklavalı köyü yakınında etrafındakiler ile birlikte tipiye yakalanır. Yanındakiler vefat eder. Şeyh Abri köylüler tarafından kurtarılmasına rağmen bir kaç gün sonra kendisi de vefat eder. Muş'tan gelen gelen akrabaları cenazeyi almak ister, ama Oklavalı köylüleri böyle mübarek bir zatı vermek istemezler ve köyde defnedilir.

Türbenin durumu hakkında herhangi bir bilgimiz yoktur.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

HAMUR İLÇESİ TÜRBELERİ:

12-) Seyyit Ali Türbesi / AĞRI –Hamur –Karaseyitali Köyü

Ağrı İli Hamur İlçesi Karaseyitali Köyü'nün mezarlığında türbesi vardır.

Köye ismini veren Seyyit Ali'nin kim olduğu konusunda herhangi bir bilgi yoktur. Seyyid Ali gelip köye yerleşmiş olan Seyyid ve Allah Dostu bir zat olarak bilinmektedir.

Türbenin durumu hakkında herhangi bir bilgimiz yoktur.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

PATNOS İLÇESİ TÜRBELERİ:

13-) Karakul Türbesi / AĞRI –Patnos –Taşkın Köyü

Ağrı İli Patnos İlçesi Taşkın Köyünde Taşkın Baba türbesinin yanında türbesi vardır.

Taşkın Köyünün isim babası olan Taşkın Baba'nın murididir. Hakkında başka bir bilgi yoktur. Halk Kürtçe **Qulé Res** demektedir.

Türbenin durumu hakkında bilgimiz yoktur.

Taşkın Baba'nın vasiyeti üzerine ziyaretçiler önce Karakul Türbesini, daha sonra Taşkın Baba türbesini ziyaret ederler. Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

Taşkın Baba evinde helva pişirilir ve ihtiyacı olan fakir halka dağıtılırmış. Taşkın Baba Hac vazifesini yerine getirirken, hanımı helva yapmış ve bir tabakta Karakul'a vermiş. Karakul helvayı yemiş ve "Hanımım istersen bir tabak daha hazırla, şeyhime götüreyim" demiş. Taşkın Baba'nın hacda olduğunu bilen hanımı herhalde Karakul helvayı beğendi bir tabak istiyor diye ona bir tabak daha helva vermiş. Karakul kaşla göz arasında helvayı Hacda şeyhine ikram edip gelmiş. Bu keramet Taşkın Baba'nın Hac dönüşü olayı anlatmasıyla ortaya çıkmış.

14-) Köseler Türbesi / AĞRI –Patnos –Köseler Köyü

Ağrı İli Patnos İlçesi Köseler Köyünde bulunan tarihi mezarlıkta türbesi vardır.

Türbede kimin medfun olduğu bilinmemektedir.

Türbe dıştan sekizgen, içten ise dairesel formda imal edilmiştir. Günümüzde yıkık durumdadır. 15.yüzyıl Karakoyunlu türbesi olduğu sanılmaktadır. Ayrıca mezarlıkta sanduka tipi mezarlar da bulunmaktadır.

Köseler Türbesi değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir. Bayındır Baba'nın köyü koruduğuna inanılmaktadır.

15-) Sultan Dede Türbesi / AĞRI –Patnos –Dedeli Beldesi

Ağrı İli Patnos İlçesi Dedeli Beldesi'nde, mezarlıkta türbesi vardır.

Sultan Dede köyde doğmuş, yaşamış ve burada vefat ederek defnedilmiş âlim ve keramet sahibi bir büyük olarak anılmaktadır. Dönem olarak Yavuz Sultan Selim veya 4. Murat devrinde yaşadığı rivayet edilir.

Türbenin durumu hakkında herhangi bir bilgimiz yoktur.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir. Yöre halkı eskiyen Kuran-ı Kerim'lerini getirip türbeye gömmektedirler.

Yavuz Sultan Selim doğu seferi sırasında Dedeli'de ordusuyla beraber dinlenir. Padişahı ziyaret eden Sultan Dede ona ve ordusuna yemek vermek ister. Yapmış olduğu üç dört tencere yemekle önce padişahı ve komutanlarını, sonra da tüm orduyu doyurur, ama tenceresinde yemek bitmez. Rivayete göre Sultan Selim'le birlikte sefere çıktığı da söylenmektedir.

Yöre halkı bazı geceler türbenin ışıklar içinde kaldığı söylenmektedir.

16-) Sultan Muhammed Türbesi / AĞRI –Patnos –Ziyaret Köyü

Ağrı İli Patnos İlçesi Ziyaret Köyünde türbesi vardır.

Sultan Muhammed Şam'da dünyaya gelmiş ve Ziyaret Köyüne gelmiş ve burada 1398 yılında vefat etmiştir. Mezar taşında Şeyh Muhyiddin'in oğlu olduğu yazmaktadır. Bu yüzden ahali köylerinde yaşayanların Seyit olduğuna inanmakta ve söylemektedirler. Atalarının kökünün Hz. Hasan'a kadar gittiğini, dolayısıyla kendilerinin peygamber soyundan geldiklerini, bu yüzden de Seyit olarak anıldıklarını söylemektedirler.

Türbenin durumu hakkında bilgimiz yoktur. Türbede bir mezar daha vardır. Bu kişi bir rivayete göre eşidir, başka bir rivayete göre hizmetçisidir.

Yöre halkı tarafından manevi bir lider olarak kabul edilen Sultan Muhammed'in türbesi sıklıkla ziyaret edilir. Ziyarette türbede bulunan küçük oyuklara adak için taş yapıştırılmaktadır. Taş yapışırsa dileğin olacağına inanılmaktadır.

Türbeyi çocuğu olmayan kadınlar, şifa bulmak isteyenler, evlenmek isteyen gençler ziyaret etmektedir. Adak olarak mum adağında bulunurlar, türbe yanındaki ağaca çaput bağlarlar.

Türbenin içinde bazı geceler yeşil bir kandil yandığını görenler olmuştur. 1920'li yıllara kadar yabani hayvanlar türbeyi ziyaret etmiştir. Ara sıra bir tanesi burada kalmış, kalan hayvan kurban kesilerek dağıtılmıştır.

Türbe ziyaretine gelenlere köylüler yemek yedirmekteler ve hakkıyla ağırlamaya çalışmaktadırlar. Böylece evlerinin ve mallarının bereketlendiğine inanılmaktadır.

17-) Şehitlik Türbeleri / AĞRI –Patnos –Dedeli Beldesi

Ağrı İli Patnos İlçesi Dedeli Beldesi'nde iki şehitlik türbesi vardır.

1. Şehitlikte Osmanlı-Rus Savaşında Dedeli Köyünden iki Hamza ve biri Zeki olan şehitlerdir. İşgal sırasında dağdaki köylülere yiyecek ihtiyacı için köye inmişler fakat burada düşmanla karşılaşmışlar, çarpışarak teslim olmuşlardır. Düşmana zayiat verdiklerinden kafaları kesilerek şehit edilmişlerdir. Sonra köylüler tarafından cesetleri bulunarak bugün ziyaret edilen şehitlik oluşturulmuştur.

2. Şehitlik ise 1. Şehitliğin 1km yukarısında dağa doğrudur. Bu mezarda yatanın kim olduğu bilinmemektedir.

Türbenin durumu hakkında herhangi bir bilgimiz yoktur.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir. İki şehitlik de Patnos ve çevresinde görülen türbe ziyaretlerinde yapılan uygulamalarla ziyaret edilmektedir.

1. Şehitlikte yatanlar akrabalarının rüyalarına girerek yerleri bulunmuş ve bugünkü mezarlığa defnedilmiştir.

2. Şehitlikte yatan şehidin bulunduğu tarlayı sürmek isteyen tarla sahibinin hayvanları ölür, rüyasına giren şehit burada benim mezarım var der. Bunun üzerine buraya türbe yapılır. Tarla sahibinin kardeşi mezara gelip saygısızlık yapar ve felç geçirir. Sonra şehidi rüyasında görür ve ertesi gün türbe başına gidip kurban kesip af diler ve dua eder. Türbe başında sabahlar ve yavaş yavaş iyilişmeye başlar.

18-) Şeyh Abdullah Küfrevi Türbesi / AĞRI –Patnos –Demirören Köyü

Ağrı İli Patnos İlçesi Demirören Köyünde türbesi vardır.

Türbesi Bitlis'de bulunan Muhammed Küfrevi'nin torunudur. 8 yıl dedesinin hizmetinde kalmış ve İslami ilimleri öğrenmiştir. Rusların Bitlis'i işgali ile birlikte esir düşmüş ve 8 yıllık esirliğinde diğer esirlere ders vermiştir. Van Erciş ilçesine gelerek burada imamlık yapmıştır. Burada ileri gelenlerden birinin kızıyla evlenmiş ve kayınpederinin sahibi olduğu Patnos Demirören Köyüne gelerek hayatını burada tamamlamıştır. Sevilen, sayılan, öğrenci de yetiştiren, keramet sahibi bir zattır.

Türbenin durumu hakkında bilgimiz yoktur.

Yöre halkı tarafından manevi bir lider olarak kabul edilen Şeyh Abdullah Küfrevi'nin türbesi ziyaret edilir dua okunur ve ardından dilekler için temennide bulunulur.

Türbe Patnos'dan ve çevre köylerden de ziyaret edilmektedir. Çocuğu olmayan kadınlar, değişik hastalıklarına şifa bulmak isteyen kadınlar türbeyi sıklıkla ziyaret eder. İnancı tam olanların isteklerinin gerçekleştiği söylenmektedir. Türbeyi ziyaret edenler çıkarken saygıdan dolayı, geri geri adım atarak çıkarlar. Türbe yanındaki ağaca çaput bağlanmaktadır. Çaput çürürse veya bağlı olduğu yerden yere düşerse dileğin gerçekleşeceğine inanılmaktadır. Çaputları genellikle evlenme çağındaki gençler bağlamaktadır.

Kuraklık için halk bir gün yolunu keser ve onun dua etmesini ister. Şeyhin duasından sonra hemen yağmur yağmaya başlamış. Halk türbenin köylerinde olduğundan dolayı köyün bereketinin hiç tükenmediğini söylemektedirler.

19-) Şeyh Dede Türbesi / AĞRI –Patnos –Kızkapan Köyü

Şeyh Dede Türbesi

Ağrı İli Patnos İlçesi Kızkapan Köyünde, mezarlıkta türbesi vardır.

Şeyh Dede'nin kim olduğu konusunda herhangi bir bilgi yoktur.

Türbenin üzeri açıktır.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

20-) Şeyh-i Gal Yatırı / AĞRI –Patnos –Merkez

Ağrı İli Patnos İlçesi merkezinde türbesi vardır.

Kürtçe Séxé Kal olarak anılan yatır hakkında herhangi bir yoktur. Yatır mezarını rüyaya girerek belli etmiş ve mezarın olduğu yere türbe yapılmıştır. Gerçek adının Azim olduğu aktarılmaktadır.

Türbenin durumu hakkında bilgimiz yoktur.

Şeyh-i Gal Yatırı değişik dilekler için ziyaret edilmektedir. Eskiden mum adağı adanmaktaymış.

Bir evin kilerinde medfun olan Şeyh-i Gal'ın mezarı belli değilmiş. Kilerin bereketi hep devam etmiş. Mahalle sakinleri burada nur yüzlü bir ihtiyarın namaz kıldığını görmüşlerdir. Evi yenilemek isteyen ev sahibi, yeni ev yapmak için binayı yıkar. Fakat geceleyin rüyasına giren Şeyh-i Gal evi değişik yere yapmasını söyler. Bu rüya üzerine evi kaydıran ev sahibi, mezarın olduğu yeri kazar ve burada görmüş olduğu kemikler üzerine Şeyh-i Gal'in burada yattığına inanır ve türbesini yapar.

Bir gün Taşlıçay'dan gelen bir kadın direk Şeyh-i Gal'in türbesine gelir. Daha önceye oraya hiç gelmemiştir. O kadın da gece rüyasında Şeyh-i Gal'i görmüştür.

21-) Taşkın Baba Türbesi / AĞRI –Patnos –Taşkın Köyü

Taşkın Baba Türbesi

Ağrı İli Patnos İlçesi Taşkın Köyünde türbesi vardır.

Taşkın Köyünün isim babası olan Taşkın Baba kerametleri olan evliyadan bir zattır. Hakkında yöre insanlarının anlattığı hikaye dışında herhangi bir bilgi yoktur.

Türbe kare planlı, betonla sıvanmış, kubbeli bir türbedir.

Değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

İran Seferi için bölgede konaklayan 4. Murat Süphan Dağının yabani hayatına hayran kalır ve yöre halkına geyik yoğurdu istediğini söyler. Bu durumu Taşkın Baba'ya söylerler. Taşkın Baba hemen dağa çıkıp buradaki geyiklerden süt sağıp, yoğurt yapar. Bu işi kimsenin yapamayacağına kanaat getiren 4. Murat ordusunu Murat Nehrinin karşısına geçirir ve köprüleri söker. Taşkın Baba verdiği sözü yerine getirmek için suyu yararak padişahın yanına gelir. 4. Murat azgın Murat Suyunu bir dere gibi geçen Taşkın Baba'ya Taşkın Köyünü verir.

TAŞLIÇAY İLÇESİ TÜRBELERİ:

22-) Şeyh Sultan Mustafa Arvasi Türbesi / AĞRI –Taşlıçay –Tanrıverdi Köyü

Şeyh Sultan Mustafa Arvasi T.

Ağrı İli Taşlıçay İlçesi Tanrıverdi Köyüne 3,5km uzaklıkta türbesi vardır.

Arvasi soyundandır. Seyit olarak bilinmektedir.

Türbe yerel taşlardan kümbet şeklinde imal edilmiştir.

Şeyh Sultan Mustafa Arvasi değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

23-) Ziyaret Kalesi Ziyareti / AĞRI –Taşlıçay –Alakoçlu Köyü

Ağrı İli Taşlıçay İlçesi Alakoçlu Köyünde Ziyaret Kalesinde ziyaret vardır.

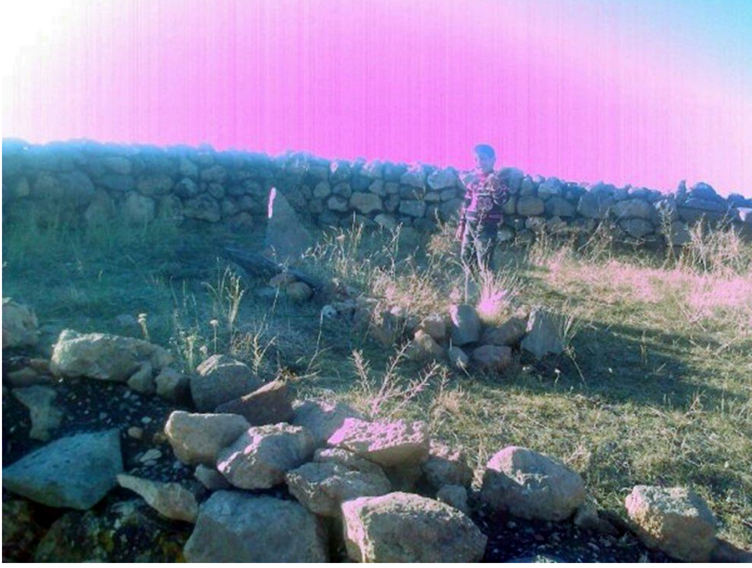
Ziyaret Kalesi tarihi bir kaledir. Kale yöre halkı tarafından kutsal olarak kabul edilmektedir.

Kale içinde mezarlık, şehitlik ve Dilek Çeşmesi bulunmaktadır.

Ziyaret değişik dilekler için ziyaret edilmektedir. Mezarlık ve şehitlik hayır duası için ziyaret edilmekte, Dilek Çeşmesine dilekler adanmaktadır.

TUTAK İLÇESİ TÜRBELERİ:

24-) Bayındır Baba Türbesi / AĞRI –Tutak –Bayındır Köyü

Bayındır Baba Türbesi

Ağrı İli Tutak İlçesi Bayındır Köyü mezarlığında türbesi vardır.

Bayındır Köyü Türklerin Üçoklar kolunun Bayındır Boyu tarafından kurulmuştur. Bayındır Baba burada yaşamış ve vefat etmiş yerel evliya tiplerinden olmalıdır.

Türbe mezarlığın için üstü açık özensiz bir mezardır.

Bayındır Baba değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir. Bayındır Baba'nın köyü koruduğuna inanılmaktadır.

25-) Şeyh Abdülaziz Türbesi / AĞRI –Tutak –Damlakaya Köyü

Ağrı İli Tutak İlçesi Damlakaya Köyünde türbesi vardır.

Şéxé Şehid yani Şeyh Şehit olarak da anılan Şeyh Abdülaziz burada şehit düşmüş bir evliyamızdır.

Türbe hakkında elimizde herhangi bir bilgi yoktur.

Şeyh Abdülaziz değişik dilekler ve hayır duası için ziyaret edilmektedir.

KAYNAK LİSTESİ:

BASILI YAYINLAR:
1-) Nihat Aytürk – Bayram Altan – Türkiye'de Dini Ziyaret Yerleri- Altanoğlu – 1992
2-) Evliyalar Ansiklopedisi –Türkiye Gazetesi -1992

MAKALELER:
1-) Yakup Karataş –Zilanlı Eyüp Paşa'nın Tarihi Kişiliği Üzerine Bazı Notlar -2012
2-) Yusuf Çetin –Patnos –Tutak Çevresinde Türbe ve Tarihi Mezarlıklar

İNTERNET SİTELERİ:

1-) www.tr.wikipedia.org
2-) www.facebook.com
3-) Baki Öztürk – www.turkmedya.com
4-) www.panoramio.com
5-) www.spatyom.com
6-) www.patnıs.webnode.com
7-) www.alakoclu.tr.gg